

บทที่ 5

เอกภาพของศาสตร์ทั้งปวง

ในบทที่ 2 และบทที่ 3 ได้กล่าวถึงการที่ลัทธิปัจเจกนิยมเชิงระเบียบวิธี เสนอให้การลดทอน เป็นแนวทางอันหนึ่งในการพัฒนาสังคมศาสตร์ และนักปรัชญาหลายคนได้โต้แย้งข้อ เสนออันนี้เกี่ยวกับความเป็นไปได้ของการลดทอน แต่หากเรา กลับมาพิจารณาข้อ เสนอของวัตกินส์ซึ่ง เป็นตัวแทนคนสำคัญของฝ่ายลัทธิปัจเจกนิยมเชิงระเบียบวิธีอีกครั้งหนึ่ง เราจะพบว่าข้อ เสนอของวัตกินส์มีความที่ชวนให้น่าสงสัย บางประการอยู่

ดังที่กล่าวแล้วในบทที่ 2 ถึงข้อ เสนอของวัตกินส์นั้น เขาเห็นว่าลัทธิปัจเจกนิยม เป็น เสมือนข้อสมมติเบื้องต้นแบบเดียวกับลัทธิจักรกลนิยมในวิทยาศาสตร์ ศตวรรษที่ 19 ข้อสมมติเบื้องต้นนี้ไม่อาจพิสูจน์ยืนยันได้ แต่มันมีประโยชน์ในการกระตุ้น ส่งเสริมการศึกษาในแนวทางที่ต้องการและขัดขวางการศึกษาในบางแนวทางที่ไม่พึงปรารถนา ความที่ชวนให้น่าสงสัยในข้อนี้ก็คือในเมื่อลัทธิปัจเจกนิยมเชิงระเบียบวิธี เป็นเพียงข้อสมมติเบื้องต้น วัตกินส์ก็สามารถเสนอลัทธินี้แก่นักสังคมศาสตร์และกระตุ้นให้มีการศึกษาสังคมตามแนวทางนี้ได้เลย ส่วนการศึกษาสังคมตามแนวทางอื่นที่ขัดแย้งกับ ลัทธินี้ก็ เพียงแต่ถือว่าเป็นแนวทางการศึกษาที่ไม่พึงปรารถนา หากว่าลัทธิปัจเจกนิยม สามารถรองความเป็นใหญ่ในทางสังคมศาสตร์ได้ ลัทธิอื่น ๆ เหล่านั้นก็จะค่อย ๆ ล้มตาย หายสูญไปเอง โฉนวัตกินส์จะต้องมา เสนอการลดทอนสังคมศาสตร์แนวทางอื่นให้อยู่ในรูปของลัทธิปัจเจกนิยมเชิงระเบียบวิธีจนกลายเป็น เรื่องยุ่งยากและถูกโต้แย้งมากมาย เช่นนี้ด้วย เราจะเข้าใจข้อ เสนอเรื่องการลดทอนนี้ได้ เราต้องเข้าใจถึงความปรารถนา อันซ่อนเร้นของนักปรัชญาจำนวนหนึ่ง นั่นคือความปรารถนาที่จะเห็น เอกภาพแห่งศาสตร์ ทั้งปวงซึ่งอยู่ภายในบริบทที่ใหญ่กว่านั้น นั่นคือสหวิทยาการ และในที่นี้คือปัญหาเรื่องเอกภาพของวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์โดยเฉพาะ

ข้อ เสนอ เรื่อง เอกภาพของวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานพอสมควรแล้ว โดยมีสาระสำคัญอยู่ที่ความต้องการให้สังคมศาสตร์ใช้ระเบียบวิธีแบบเดียวกับวิทยาศาสตร์อื่นจะทำให้สังคมศาสตร์มีความเที่ยงตรงในเชิงปริมาณและแม่นยำในการทำนายเช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์ โดยเฉพาะสาขาฟิสิกส์ซึ่งเป็นสาขาที่ประสบความสำเร็จมากจนกลายเป็นแม่แบบให้ศาสตร์ทั้งปวงพยายามเจริญรอยตามแม้แต่ในฝ่ายวิทยาศาสตร์เอง แนวความคิดเช่นนี้ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากเช่นกัน นักปรัชญาคนหนึ่งที่วิจารณ์แนวความคิดนี้ไว้มากก็คือ เอฟ. เอ. เฮก. ดังที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ว่าเฮกไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดนี้และขนานนามผู้ที่เสนอแนวความคิดเช่นนี้ว่าเป็นพวก "วิทยาศาสตร์นิยม" (Scientism) ตามทัศนะของเฮกนั้น สังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีความแตกต่างกันทั้งในแง่เนื้อหาและระเบียบวิธี หมายความว่าเฮกปฏิเสธแนวความคิดเรื่องสหวิทยาการและเห็นว่าศาสตร์ต่าง ๆ เป็นเอกเทศจากกัน

ในหนังสือเรื่อง The Content of Social Explanation ชูซาน เจมส์ ได้กล่าวถึงลักษณะของวิทยาศาสตร์นิยมในแนวความคิดเกี่ยวกับเอกภาพของศาสตร์ทั้งปวงและความสัมพันธ์ที่มีต่อแนวความคิดเรื่องการลดทอนดังนี้คือ แนวความคิดเรื่องการลดทอนนั้น เดิมทีพัฒนาขึ้นมาในบริบทของวิทยาศาสตร์สาขาฟิสิกส์ที่หาความเชื่อมโยงของแต่ละทฤษฎี เช่นระหว่างกลศาสตร์กับเทอร์โมไดนามิกส์ สังคมศาสตร์ได้หยิบยืมความหมายของการลดทอนนี้มาและการที่ลัทธินิยมนิยมเชิงระเบียบวิธีเสนอให้ลดทอนทฤษฎีสังคมเป็นทฤษฎีเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลนั้น เป็นแนวความคิดที่มีรากฐานเกี่ยวพันกับความคิดของพวกเขา ปฏิฐานนิยมเชิงตรรกะ ซึ่งพวกนักปรัชญาสังคมศาสตร์มักเข้าใจและเอามาใช้กันอย่างผิดพลาด ลักษณะที่สำคัญ 2 ประการของลัทธินิยมนิยมเชิงตรรกะคือ ความเชื่อเรื่องเอกภาพแห่งศาสตร์ทั้งปวงและทฤษฎีความหมาย

ความเชื่อมโยงระหว่างการลดทอนกับความคิดเรื่องเอกภาพแห่งศาสตร์คือความเชื่อว่าสาขาความรู้ต่าง ๆ สามารถรวมเป็นศาสตร์เดียวกันได้ เนื่องจากศาสตร์ทั้งปวง

ใช้วิธีการและมีที่มาของความรู้เดียวกัน แนวความคิดนี้เสนอขึ้นโดยนักปรัชญาวิทยาศาสตร์ ชื่อ รูดอล์ฟ คาร์แนป (Rudolf Carnap) คาร์แนปเห็นว่าพื้นฐานของศาสตร์ทั้งปวงคือ ภาษาสังเกตซึ่งบันทึก "ผัสสะดิบ" หรือข้อมูลทางประสาทสัมผัสที่มีได้ผ่านการตีความ ภาษาทางทฤษฎีสามารถแปลออกมาเป็นภาษาสังเกตได้ การรวมศาสตร์ทั้งปวงเข้าด้วยกันคือ การแปลภาษาทฤษฎีให้เป็นภาษาสังเกต

แนวความคิดของคาร์แนปนี้มีผลกระทบมากต่อปรัชญาสังคมศาสตร์ การเชื่อมโยง การลดทอนกับการรวมศาสตร์ทำให้เราเห็นด้วยกับลัทธิปัจเจกนิยมเชิงระเบียบวิธี นั่นคือ ถ้าเราเชื่อว่าทฤษฎีในศาสตร์ต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกัน และสังคมเป็นผลรวมของปัจเจกบุคคลทั้งหลายก็ทำให้มีเหตุผลเชื่อได้ว่าองค์กรรวมทางสังคมนั้นลดทอนได้ แนวความคิดนี้วางอยู่บนความเชื่อที่ว่าส่วนรวมเกิดมาจากการรวมกันของส่วนประกอบ และความเชื่อที่ว่าข้อความเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลสามารถนำไปทดสอบได้มากกว่าข้อความเกี่ยวกับสังคม แต่การเปรียบเทียบระหว่างภาษาสังเกตของวิทยาศาสตร์กับลัทธิปัจเจกนิยมเป็นการเปรียบเทียบที่อ่อนน้าหนักมาก ประการแรก ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ไม่มีความสหพันธ์ (coherent) เทียบเท่าทฤษฎีทางฟิสิกส์ จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะแสดงให้เห็นว่าทฤษฎีแบบปัจเจกนิยมมีพลังการอธิบายมากกว่า ประการที่สอง ทำไมลัทธิปัจเจกนิยมไม่เสนอให้ลดทอนปรากฏการณ์ทางสังคมไปที่ระดับของประสาทวิทยาเสียเลย ดังนั้นการยืนยันว่าปัจเจกบุคคลต้องเป็นหน่วยพื้นฐานของการอธิบายสังคมจึงเป็นการยืนยันที่ไม่มีเหตุผลรองรับเพียงพอ

สิ่งที่ทำให้ลัทธิปัจเจกนิยมเชิงระเบียบวิธีดูน่าเชื่อถืออีกอย่างคือทฤษฎีความหมายของลัทธิปฏิฐานนิยมเชิงตรรกะ โดยเฉพาะความคิดเรื่องภาษาสังเกตเป็นอิสระจากทฤษฎี ข้ออ้างเหตุผลอย่างหนึ่งของลัทธิปัจเจกนิยมคือสมมติฐานว่าข้อความเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลเป็นภาษาสังเกต ดังนั้นข้อความเกี่ยวกับสังคมซึ่งถือว่าเป็นข้อความเชิงทฤษฎีจะทดสอบได้โดยการใช้ข้อความเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลเท่านั้น เช่น เราจะรู้

ว่าข้อความ "องค์การซีไอเอมีอิทธิพลทางการเมือง" จริงหรือไม่ ก็ต่อเมื่อเรารู้ค่าความจริงของข้อความ เกี่ยวกับบัจ เจกบุคคลที่ก่อปรชั้น เป็นองค์การนี้

ทัศนะว่าข้อความ เกี่ยวกับบัจ เจกบุคคลให้ทั้งความหมายและหนทางในการทดสอบข้อความ เกี่ยวกับสังคม เท่ากับ เป็นการยืนยันว่า ข้อความ เกี่ยวกับสังคมโดยตัวมันเองนั้นทดสอบและเข้าใจไม่ได้ นี้เท่ากับ เป็นการทำลายสมมติฐานว่ามีทฤษฎีสังคมที่เป็นไปได้ในสังคมศาสตร์ จากนั้นจึงหาวิธีลดทอนทฤษฎีทางสังคมให้เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับบัจ เจกบุคคล ดังนั้นทัศนะเช่นนี้จึง เท่ากับหมายความว่าไม่จำเป็นต้องมีการลดทอนอยู่เลย¹

ข้ออ้าง เหตุผลข้างต้นของซูซาน เจมส์ ชี้ให้เห็นว่าแนวความคิดของลัทธิบัจ เจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีที่เสนอให้การลดทอน เป็นหนทางในการพัฒนาสังคมศาสตร์นั้น เป็นแนวความคิดที่วางอยู่บนพื้นฐานแบบวิทยาศาสตร์นิยมซึ่งนักคิดหลายคนในฝ่ายลัทธิบัจ เจกชนนิยมเองก็ปฏิเสธ นอกจากนี้ข้ออ้าง เหตุผลของมัน เองกลับไปทำลายสมมติฐาน เรื่องการลดทอนแทนที่จะสนับสนุนสมมติฐานนั้น

ปอปล เบอร์ เป็นนักคิดอีกคนหนึ่ง ที่เสนอ เรื่อง เอกภาพของวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์ ทว่าเขาก็ไม่เห็นด้วยกับแนวความคิดแบบพวกวิทยาศาสตร์นิยมดังที่กล่าวมาข้างต้น เขาได้เสนอ เรื่อง เอกภาพระหว่างวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์ขึ้นมาใหม่ โดยวางพื้นฐานอยู่บนความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และภาษาทางวิทยาศาสตร์ในอีกรูปแบบหนึ่ง ตามทัศนะของเขานั้นแม้ว่าจะมี เอกภาพแห่งวิธีการระหว่างวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์อยู่ก็จริง แต่ทำได้เป็นอย่างที่พวกวิทยาศาสตร์นิยม เข้าใจไม่ เนื่องจากพวกวิทยาศาสตร์นิยมมีความ เข้าใจที่ผิดพลาดต่อวิทยาศาสตร์อยู่หลายประการด้วยกัน

¹Susan James, The Content of Social Explanation, pp. 14-23.

ปอป เฟอร์ได้ เสนอความคิดของตนโดยผ่านการวิพากษ์วิจารณ์ลัทธิประวัติศาสตร์นิยม
 ในที่นี้จะกล่าวถึงความคิดของปอป เฟอร์ เกี่ยวกับ เอกภาพแห่งวิธีการดังกล่าวโดย
 สังก์ เชป

ตามทัศนะของปอป เฟอร์นั้น แนวความคิดของพวกประวัติศาสตร์นิยมมีทั้ง
 องค์ประกอบทางความคิดที่เห็นว่าสังคมศาสตร์แตกต่างกับวิทยาศาสตร์และ เหมือนกับ
 วิทยาศาสตร์ ปอป เฟอร์วิจารณ์แนวความคิดทั้งสองแบบ และชี้ให้เห็นว่าพวกประวัติศาสตร์-
 นิยมก็ไม่แตกต่างจากพวกวิทยาศาสตร์นิยม นั่นคือมีความ เข้าใจวิทยาศาสตร์อย่างผิด ๆ
 (ในที่นี้คือคำนิยาม "วิทยาศาสตร์" ของปอป เฟอร์ซึ่งอาจแตกต่างจากนักวิทยาศาสตร์โดย
 ทั่วไป)

เรื่องที่พวกประวัติศาสตร์นิยม เห็นว่าสังคมศาสตร์แตกต่างกับวิทยาศาสตร์
 อย่างสำคัญคือ เรื่องของการทดลอง พวกประวัติศาสตร์นิยม เห็นว่าการทดลองแบบ
 วิทยาศาสตร์นั้นจะเอามาใช้กับสังคมศาสตร์ไม่ได้ เพราะในทางสังคมนั้น เราไม่อาจ
 ทดลองซ้ำภายใต้เงื่อนไขอย่าง เดียวกันได้เหมือนในวิทยาศาสตร์ ปอป เฟอร์ เห็นว่า
 ความคิดนี้วางอยู่บนความ เข้าใจผิด เกี่ยวกับวิธีการทดลองในสาขาฟิสิกส์

นักฟิสิกส์ที่ทำการทดลองทุกคนรู้ว่า ภายใต้ เงื่อนไขที่ดู เหมือนคล้ายคลึงกัน
 อาจก่อให้เกิดผลการทดลองที่แตกต่างกันมาก เป็นการยากที่จะค้นหาคำว่าตัวแปรอะไร
 ที่ทำให้เกิดความแตกต่าง นักวิทยาศาสตร์ต้องใช้ระยะเวลาในการค้นคว้าทั้งใน
 ด้านการทดลองและในด้านทฤษฎีเพื่อหาว่าอะไรคือสิ่งที่ เรียกว่าเงื่อนไขที่คล้ายคลึง
 และต้องทดลองแค่ไหนถึงจะถือได้ว่าเพียงพอ เราต้องทำการค้นคว้านี้ก่อนที่จะรู้ด้วย
 ชำว่า "เงื่อนไขที่คล้ายคลึงกัน" หมายถึงอะไร ถึงกระนั้นนักวิทยาศาสตร์ก็ยังคงทดลอง
 อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นจึงพอกล่าวได้ว่าเราจะรู้ "เงื่อนไขที่คล้ายคลึงกัน" ได้โดยการ
 ทดลองเท่านั้น เราไม่อาจตัดสินเรื่องนี้ได้อย่างก่อนประสบการณ์ (a priori)
 เช่นเดียวกับการแยกการทดลองจากอิทธิพลภายนอก เพราะเราไม่มีทางรู้ก่อน

ประสบการณ์ได้ว่าสิ่งใดจะมีอิทธิพลต่อการทดลองได้บ้าง

ในทางสังคมก็เช่นเดียวกัน การทดลองจะทำให้เราค้นพบความเปลี่ยนแปลง
ในเงื่อนไขทางสังคมและสอนเราว่าเงื่อนไขทางสังคมบางอย่างอาจแปรตามยุคสมัยทาง
ประวัติศาสตร์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือความแตกต่างระหว่างช่วงเวลาในประวัติศาสตร์มิได้
ทำให้การทดลองทางสังคม เป็นไปไม่ได้ มันเพียงแต่แสดงถึงสมมติฐานที่ว่าหากช่วงเวลา
ที่ทำการทดลองเปลี่ยนไป ผลการทดลองก็อาจเปลี่ยนไปด้วยเช่นกัน ปอปเปอร์ยกตัวอย่าง
การทดลองในทางสังคมศาสตร์ที่สนับสนุนความคิดนี้คือการทดลองในสาขามานุษยวิทยา

พวกประวัติศาสตร์นิยมยังมีความคิดต่อไปอีกว่าวิทยาศาสตร์นั้นสามารถตั้ง
กฎสากลที่ไม่ขึ้นกับเวลาและสถานที่ในขณะที่สังคมศาสตร์นั้น ความสมเหตุสมผลของ
การตั้งกฎทั่วไปมีขอบเขตจำกัดอยู่ในบริบททางประวัติศาสตร์ ปอปเปอร์กลับเห็นว่า
ลักษณะดังกล่าวนี้ไม่ใช่ลักษณะเฉพาะของสังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์เองก็ประสบปัญหา
เช่นเดียวกัน ตัวอย่างเช่นการตั้งกฎในวิทยาศาสตร์นั้นย่อมได้รับผลกระทบหากสภาพ
แวดล้อมทางกายภาพของโลกเปลี่ยนไป

พวกประวัติศาสตร์นิยมนั้นมีสมมติฐานสำคัญอยู่ว่า เราไม่อาจรู้ได้ว่ามี
กฎสากลอยู่เพราะเราไม่มีทางแน่ใจได้ว่ากฎนั้นจะใช้ได้หรือไม่กับยุคทางประวัติศาสตร์
อื่น ข้ออ้างนี้ความจริงก็ใช้ได้กับวิทยาศาสตร์เช่นกัน แต่ทั้ง ๆ ที่นักวิทยาศาสตร์เอง
ก็ไม่รู้ว่ากฎที่ตั้งขึ้น เป็นสากลหรือไม่ นักวิทยาศาสตร์ก็ไม่สร้างเงื่อนไขว่ากฎนั้นใช้ได้
เฉพาะช่วงเวลา เพราะในวิธีการทางวิทยาศาสตร์นั้น มีข้อสมมติเบื้องต้นที่สำคัญ
คือเราควรหากฎที่มีขอบเขตความสมเหตุสมผลไม่จำกัด ถ้ายอมรับเสียก่อนว่ากฎอยู่
ภายใต้ความเปลี่ยนแปลง เราก็ไม่อาจอธิบายความเปลี่ยนแปลงด้วยกฎได้ ความ
เปลี่ยนแปลงจึงกลายเป็นเรื่องมหัศจรรย์ ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ต้องมีวิทยาศาสตร์
อีกต่อไป เพราะสมมติฐานว่ากฎเปลี่ยนแปลงจะอธิบายทุกสิ่งทุกอย่าง ข้ออ้างเหตุผล

นี่น่าจะใช้ได้กับทางสังคมศาสตร์เช่นกัน²

แต่พอปเปอร์ก็ไม่ได้เห็นด้วยกับความคิดของพวกเขาประวัติศาสตร์นิยมที่พยายามหากฎพัฒนาการของประวัติศาสตร์เพื่อทำนายอนาคต แนวความคิดที่จะค้นหากฎวิวัฒนาการของสังคมนี้เป็นองค์ประกอบทางความคิดที่พวกเขาประวัติศาสตร์นิยม เข้าใจว่าสอดคล้องกับวิธีการในทางวิทยาศาสตร์ พอปเปอร์เห็นว่าทัศนะเช่นนี้เกิดมาจากการเข้าใจวิทยาศาสตร์อย่างผิดพลาด

แนวความคิด เรื่องกฎวิวัฒนาการของสังคมได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีวิวัฒนาการของชาร์ลส์ ดาร์วิน แต่จริง ๆ แล้วสมมติฐานในทฤษฎีวิวัฒนาการนี้ไม่อาจถือได้ว่าเป็นกฎสากล แม้ว่าจะมีกฎธรรมชาติสากลบางอย่าง เช่น กรรมพันธุ์ การกลายพันธุ์ ฯลฯ เข้ามาอยู่ในคำอธิบาย ทว่าสมมติฐานทั้งหมดก็ยังมีลักษณะเป็นข้อความทางประวัติศาสตร์อยู่ดี มีสถานะเช่นเดียวกับข้อความทางประวัติศาสตร์ว่า "ดาร์วินและกาลตันมีปู่คนเดียวกัน" ในทำนองเดียวกัน สมมติฐานของทฤษฎีวิวัฒนาการ เป็นเพียงข้อความทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับบรรพบุรุษของพืชและสัตว์จำนวนหนึ่ง

พอปเปอร์เห็นว่า เป็นไปไม่ได้ที่จะมีกฎวิวัฒนาการ การหากฎของ "แผนแบบที่ไม่เปลี่ยนแปลง" ในวิวัฒนาการไม่ได้อยู่ในขอบเขตของวิธีการไม่ว่าในทางวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ เหตุผลคือวิวัฒนาการของชีวิตหรือสังคม เป็นกระบวนการทางประวัติศาสตร์เฉพาะ กระบวนการนี้ดำเนินไปตามกฎสาเหตุ-ผลลัพธ์ต่าง ๆ เช่น กฎการเคลื่อนไหว เคมี กรรมพันธุ์ ฯลฯ การบรรยายถึงกระบวนการนี้ไม่ใช่กฎ แต่เป็นข้อความทางประวัติศาสตร์เฉพาะ

² Popper, The Poverty of Historicism, pp. 93-104.

ปอปเปอ์ยืนยันว่าแนวโน้มนั้นมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคมนั้นมียู่แน่ แต่แนวโน้มนั้นไม่ใช่กฎ ข้อความที่ยืนยันถึงความมียู่ของแนวโน้มนั้นใด ๆ เป็นข้อความเกี่ยวกับประสบการณ์ ไม่ใช่ข้อความสากล ฐานะอันนี้มีนัยสำคัญในการปฏิบัติ เพราะเราวางพื้นฐานการทำนายทางวิทยาศาสตร์อยู่บนกฎ แต่เราไม่วางพื้นฐานการทำนายบนแนวโน้มนั้น สถิติประวัติศาสตร์นิยมสัมพันธ์ระหว่างกฎและแนวโน้มนั้นจึงทำให้เกิดความคิดผิดพลาดว่าประวัติศาสตร์หรือสังคมมีกฎที่ไม่อาจเปลี่ยนแปลงได้ครอบคลุมอยู่³

ด้วยตัวอย่างและเหตุผลข้างต้นนี้ ปอปเปอ์จึงเสนอว่ามีเอกภาพของระเบียบวิธีนั้นคือศาสตร์ที่เป็นทฤษฎีทั้งหมดใช้วิธีการเดียวกันไม่ว่าจะเป็นวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ วิธีการดังกล่าวคือการหาคำอธิบายเชิงสาเหตุ-ผลลัพธ์และทดสอบมันด้วยการทำนาย เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าวิธีการตั้งสมมติฐาน สมมติฐานนี้เป็นสิ่งที่โต้แย้งได้เสมอ แต่ปอปเปอ์มิได้นิยามระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ว่าเป็นการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตแล้วนำมาตั้งเป็นทฤษฎี แต่เขาเชื่อว่าเราต้องมีสมมติฐานบางอย่างอยู่ก่อนเพื่อช่วยในการเลือกข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าในทางวิทยาศาสตร์หรือสังคมศาสตร์ ประเด็นที่ว่าเราได้ทฤษฎีมาอย่างไรไม่ใช่เรื่องสำคัญ จุดสำคัญอยู่ที่เราทดสอบมันอย่างไร⁴

ทั้งหมดนี้คือความคิดเรื่องเอกภาพแห่งศาสตร์ทั้งปวงของปอปเปอ์โดยสังเขป แม้ว่าข้ออ้างเหตุผลของปอปเปอ์จะดูมีน้ำหนักและเป็นผลให้แนวความคิดของเขามีอิทธิพลมากต่อนักปรัชญาต่อ ๆ มา แต่มีนักปรัชญาบางคนวิพากษ์วิจารณ์เขาไว้เช่นกัน อาทิ จอห์น โอเนียน ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า การที่ปอปเปอ์วิจารณ์พวกวิทยาศาสตร์นิยมว่ามีแนวความคิดผิดพลาดเนื่องมาจากความเข้าใจไม่ถูกต้องต่อวิทยาศาสตร์นั้น มันแฝง

³ Ibid., pp. 105-119.

⁴ Ibid., pp. 130-133.

นัยว่าตัววิทยาศาสตร์เองจริง ๆ แล้วมีระเบียบวิธีที่ถูกต้อง ไม่มีปัญหาในตัวมันเอง ปัญหาเกิดมาจากคนเข้าใจไขว้เขวไปต่างหาก โอนีลเห็นว่าทัศนะเช่นนี้ในตัวมันเอง ก็ถือได้ว่าเป็นวิทยาศาสตร์นิยมเช่นกัน⁵

ปอปปเปอร์เสนอลัทธิบังเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีโดยเทียบเท่าการยอมรับ ลัทธินี้กับการปฏิเสธลัทธิประวัติศาสตร์นิยม ราวกับว่าแนวทางในการศึกษาทางสังคม- ศึกษามีทางเลือกอยู่เพียง 2 ทางคือลัทธิบังเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีกับลัทธิ ประวัติศาสตร์นิยม ทั้ง ๆ ที่ความจริงแล้วยังมีแนวทางการศึกษาแบบอื่น ๆ อยู่ ส่วน ในเรื่องการลดทอนก็เช่นกัน การยอมรับเอกภาพระหว่างวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์ ตามแนวความคิดของปอปปเปอร์ก็ไม่มีเหตุผลที่จะทำให้เราต้องยอมรับการลดทอนข้อเท็จจริง และกฎสังคมเป็นข้อเท็จจริงและกฎเกี่ยวกับพฤติกรรมของบังเจกบุคคล การที่การลดทอน เป็นแกนกลางสำคัญในลัทธิบังเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีก็เนื่องมาจากลักษณะแบบวิทยาศาสตร์- นิยมบางอย่างในตัวลัทธินี้เอง

แต่จุดสำคัญที่ยกข้ออ้างเหตุผลของปอปปเปอร์ขึ้นมานั้นก็เพื่อชี้ให้เห็นว่า ประการแรก ข้อเสนอของปอปปเปอร์เรื่อง เอกภาพระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ นั้นมีความสมเหตุสมผลก็เนื่องมาจากคำนิยามวิทยาศาสตร์ของปอปปเปอร์เอง ซึ่งเป็น คำนิยามที่แตกต่างไปจากคำนิยามของนักวิทยาศาสตร์ทั่วไป และระเบียบวิธีที่ปอปปเปอร์ เสนอก็อาจเป็นวิธีการที่ไม่เหมือนกับที่นักวิทยาศาสตร์ปฏิบัติจริง ๆ ในท้องทดลอง ความแตกต่างของระเบียบวิธีในสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์จะให้เห็นต่อไปในแนวความคิด ของ เมย์ บรอดเบค ประการที่สอง ข้ออ้างทั้งหมดของปอปปเปอร์ที่วิจารณ์ลัทธิประวัติศาสตร์นิยม ลัทธิวิทยาศาสตร์นิยมและการเสนอเรื่อง เอกภาพแห่งศาสตร์นั้น ไม่มีส่วน

⁵ John O'Neill, "Scientism, Historicism and the problem of Rationality," in Modes of Individualism and Collectivism, p.318.

ใดเลยที่จะกล่าวได้ว่าเป็นข้ออ้าง เหตุผลที่จะทำให้ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีและการลดทอน เป็นผลที่จะตามมาในทางตรงกันข้าม หากจะอ้างว่าการทดลองได้เป็นบรรทัดฐานที่ทำให้ลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีเป็นแนวทางที่ถูกต้องสำหรับการศึกษาในทางสังคมศาสตร์ แต่ลัทธิอื่น ๆ ในทางสังคมศาสตร์ก็สามารถนำไปทดลองในทางสังคมได้เช่นกัน ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือลัทธิสังคมนิยม และการที่ลัทธิสังคมนิยมเกิดความล้มเหลวอย่างหนักในช่วงปลายทศวรรษ 1980 ก็มีได้หมายความว่าลัทธินี้มีผิดพลาด มันเพียงแต่บอกเราว่าหากเปลี่ยนช่วงเวลาไปเป็นยุคสมัยอื่น การทดลองลัทธิสังคมนิยมอาจได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างไปได้เช่นกัน

ข้ออ้างเหตุผลอีกประการหนึ่งที่ปอปเปออร์ใช้เพื่อสนับสนุนลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธี คือการที่ปอปเปออร์ชี้ให้เห็นว่า คำว่า องค์รวม (whole) นั้นมีการใช้ในสองลักษณะ ลักษณะแรกคือองค์รวมหมายถึงการศึกษาสิ่ง ๆ หนึ่งทั้งกระบวนการในทุกแง่มุม หรือที่เรียกกันว่าส่วนทั้งหมดแบบบูรณาภาพ (totality) ส่วนองค์รวมในลักษณะที่สองคือแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของสิ่งที่ถูกศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นแง่มุมสำคัญที่ทำให้สิ่ง ๆ หนึ่งเป็นอย่างที่มันเป็น เช่น ระบบที่ทำให้สิ่ง ๆ หนึ่งมีโครงสร้างที่แน่นอนบางอย่างโดยวางอยู่บนสมมติฐานว่า องค์รวมมิได้เป็นแค่ผลรวมของส่วนประกอบ (ดูบทที่ 3 ในส่วนที่เกี่ยวกับแนวความคิดของปอปเปออร์) ปอปเปออร์เห็นว่าองค์รวมในลักษณะแรกเป็นเป้าหมายทางการศึกษาของพวกลัทธิองค์รวม ในขณะที่องค์รวมในลักษณะที่สองคือเป้าหมายทางการศึกษาของวิทยาศาสตร์ นั่นหมายความว่าตามทัศนะของปอปเปออร์นั้นวิทยาศาสตร์ต้องเลือกศึกษาเฉพาะแง่มุมที่เห็นว่าสัมพันธ์กับปัญหา และปอปเปออร์สรุปเลยไปกว่านั้นด้วยว่าไม่ว่าการศึกษาแบบใดก็ต้องใช้ระเบียบวิธีดังกล่าวนี้ทั้งนั้น และนี่คือเอกภาพแห่งวิธีการระหว่างวิทยาศาสตร์กับสังคมศาสตร์ ในเมื่อลัทธิองค์รวมมุ่งศึกษาองค์รวมในลักษณะแรกซึ่งเป็นการศึกษาที่เป็นไปไม่ได้ ส่วนลัทธิปัจเจกชนนิยมศึกษาองค์รวมในลักษณะหลัง เราจึงต้องยอมรับระเบียบวิธีแบบปัจเจกชนนิยม แต่ข้ออ้างเหตุผลของปอปเปออร์ทั้งหมดนี้ยังมี

ข้อโต้แย้งได้คือ ประการแรก สมมติฐานที่ว่าองค์รวมมิใช่ เป็นแค่ผลรวมของส่วนประกอบ เป็นสมมติฐานที่น่าจะสนับสนุนทางฝ่ายลัทธิองค์รวมมากกว่า ลัทธิองค์รวมเองก็ยืนยันเรื่องการมีอยู่หรือฐานะทางภววิทยาของสิ่งสังคมด้วยสมมติฐานเดียวกันนี้ แต่ปอปปเปอร์ก็อาจแย้งได้ เช่นกันว่าถึงแม้องค์รวมจะเป็นมากกว่าผลรวมของส่วนประกอบ แต่มันก็มิได้มีฐานะทางภววิทยาเป็น เอกเทศในตัวมันเอง เรายังต้องเข้าใจองค์รวมด้วยการเข้าใจส่วนประกอบ เช่นเดียวกับที่เราต้องเข้าใจสังคมด้วยการเข้าใจปัจเจกบุคคลที่เป็นสมาชิกในสังคมนั้น ประการที่สองซึ่งสำคัญกว่าคือ แม้ว่าจะมีลัทธิองค์รวมบางลัทธิที่มุ่งศึกษาองค์รวมในลักษณะแบบบูรณาภาพตามที่ปอปปเปอร์อ้างก็จริง แต่มิใช่ว่าลัทธิองค์รวมทุกลัทธิจะเป็นเช่นนั้น และแนวความคิดส่วนใหญ่ในลัทธิองค์รวมก็มุ่งศึกษาองค์รวมทางสังคมในลักษณะหลังมากกว่า คือมุ่งหาความสัมพันธ์ที่ถือว่าเป็นความสัมพันธ์หลักของโครงสร้างทางสังคม เช่น ลัทธิมาร์กซิสม์ก็มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ที่เกิดจากแรงงานและการผลิตซึ่งนำไปสู่ประเด็น เรื่องการต่อสู้ทางชนชั้น เป็นต้น ดังนั้นข้อกล่าวหาที่ปอปปเปอร์มีต่อลัทธิองค์รวมจึงยังไม่มີน้ำหนักเพียงพอ และประการสุดท้าย ข้อเสนอของลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิงระเบียบวิธีที่ให้ เข้าใจสังคมในรูปของทัศนคติ ความเชื่อ และพฤติกรรมของปัจเจกบุคคลนั้น น่าจะถือว่าเป็นข้อเสนอให้ศึกษาสังคมในแบบบูรณาภาพมากกว่าลัทธิองค์รวมเสียอีก เพราะถือได้ว่าปัจเจกบุคคลเป็นองค์ประกอบปลีกย่อยที่สุดของสังคม หากศึกษาปัจเจกบุคคลทุกคนได้ เราก็จะได้ภาพสมบูรณ์ครบถ้วนของสังคม นี่จึง เป็น เหตุผลที่ทำให้นักต่อต้านการลดทอนหลายคนวิจารณ์ระเบียบวิธีของลัทธิปัจเจกชนนิยมว่าเป็นไปไม่ได้ในทางปฏิบัติ

แนวความคิดของปอปปเปอร์เกี่ยวกับ เอกภาพแห่งวิธีการระหว่างวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์ก็เชื่อว่า จะได้รับการยอมรับโดยทั่วไป ส่วนหนึ่ง เป็น เพราะคำนิยามวิทยาศาสตร์ของปอปปเปอร์ซึ่งแตกต่างไปจากความเข้าใจวิทยาศาสตร์กระแสหลัก นักวิทยาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ส่วนใหญ่ยัง เชื่อว่าระเบียบวิธีของวิทยาศาสตร์ไม่เพียงแต่แตกต่างจากสังคมศาสตร์เท่านั้น ยังเป็นระเบียบวิธีที่เหนือกว่าด้วย ดังเช่นแนวความคิดของบรอด เบค

ในทัศนะของบรอดเบคเน้น ความรู้ที่สมบูรณ์คือความรู้ที่สามารถคาดการณ์อนาคตได้อย่างแม่นยำ จุดสำคัญที่ทำให้ฟิสิกส์เป็นความรู้ที่สมบูรณ์และเหนือกว่าสังคมศาสตร์คือการทำทฤษฎีทางฟิสิกส์มีลักษณะปิด (closure) และสมบูรณ์ (completeness) ลักษณะปิดที่กล่าวถึงนี้คือการที่สิ่งที่คำอ้างถึงในทฤษฎีมีปฏิสัมพันธ์กันเองและไม่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นภายในกาลและเทศะนั้น ส่วนลักษณะที่ว่าสมบูรณ์คือไม่มีตัวแปรใดที่อาจทำให้เกิดความแตกต่างถูกทฤษฎีละเลยไป

การที่ความรู้ทางวิทยาศาสตร์มีลักษณะปิดและสมบูรณ์นี้ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ มีความสมมาตร นั่นคือถ้าตัวแปร x เป็นฟังก์ชันของ y เราไม่เพียงแต่รู้ว่าความเปลี่ยนแปลงใน x นำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงใน y แต่ในทางกลับกันด้วย เรารู้ต่อไปด้วยว่าถ้าตัวแปรตัวหนึ่งหายไป จะเป็นผลให้ตัวแปรอีกตัวเป็นอย่างไร

ทว่าในทางสังคมศาสตร์นั้น ถ้าเรารู้ว่า A เป็นสาเหตุของ B เราแทบไม่รู้เลยว่าความเปลี่ยนแปลงใน B จะมีผลกระทบต่อ A อย่างไร และอะไรจะเกิดขึ้นกับ B ถ้า A หายไป ข้อความทางสังคมศาสตร์ไม่มีความชัดเจนแน่นอน ในขณะที่กฎทางฟิสิกส์นั้น ค่าของตัวแปรที่ระบุถึงในกฎสามารถกำหนดได้อย่างสมบูรณ์ไม่ว่าในเวลาใด

หากเรามองจากจุดยืนของนักวิทยาศาสตร์ ลักษณะที่น่าสงสัยของสังคมศาสตร์คือการแบ่งคำหรือตัวแปรออกเป็น 2 ประเภท ตัวอย่างการแบ่งนี้จะได้ชี้ชัดในสาขาจิตวิทยาและเศรษฐศาสตร์เชิงทฤษฎี

นักจิตวิทยาแบ่งตัวแปรที่เป็นแรงกระตุ้นจากตัวแปรที่เป็นการตอบสนอง ส่วนนักเศรษฐศาสตร์แบ่งสิ่งที่เกิดจากสาเหตุภายนอกจากสิ่งที่เกิดจากสาเหตุภายใน ในทางจิตวิทยานั้น ตัวแปรที่เป็นแรงกระตุ้น เช่น สภาพแวดล้อม สภาพทางชีววิทยา พันธุกรรม ฯลฯ เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมที่เป็นการตอบสนอง แต่พฤติกรรมที่เป็นการ

ตอบสนองนี้ไม่กำหนดตัวแปรที่เป็นแรงกระตุ้น เงื่อนไขที่เป็นแรงกระตุ้นถูกกำหนดโดยผู้ศึกษา แต่ทฤษฎีของเขาจะไม่พยายามอธิบายมันโดยถือว่าเป็นเรื่องของสาขาอื่น ส่วนการแบ่งของนักเศรษฐศาสตร์ก็คล้ายกัน สาเหตุภายนอกคือตัวแปรที่ไม่ใช่เศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดสาเหตุภายใน แต่ไม่ใช่ในทางกลับกัน สาเหตุภายนอกเป็นข้อมูลที่กำหนดไว้ล่วงหน้า การแบ่งทั้งหมดนี้เป็นสิ่งที่สมมติกันขึ้นมา ไม่มีบรรทัดฐานแน่นอนตายตัว

การแบ่งตัวแปร เช่นนี้ทำให้ทฤษฎีขาดความสมบูรณ์ เพราะไม่มีความสมมาตรระหว่างคำในแต่ละประเภท และการแบ่งทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับความรู้ที่เรามี เช่น เราถือว่าภาษีและการส่งออกเป็นสาเหตุภายนอกเพราะมันถูกกำหนดจากการตัดสินใจทางการเมือง แต่ถ้าเราพบว่ามันเกิดมาจากสาเหตุทางเศรษฐกิจ เราก็จะถือว่ามันเป็นสาเหตุภายใน การแบ่งเช่นนี้ทำให้ทฤษฎีไม่เพียงพอที่จะอธิบายความเปลี่ยนแปลงในตัวแปรทั้งหมดได้ ยิ่งไปกว่านั้น ในเมื่อการแบ่งนี้เป็นสิ่งที่สมมติขึ้นมา เนื่องจากในสองทฤษฎีในสาขาเดียวกัน ตัวแปรเดียวกันอาจเป็นได้ทั้งสองอย่าง เช่น สิ่งนี้อาจถือว่าเป็นสาเหตุภายนอกในทฤษฎีวงจรธุรกิจอาจกลายเป็นสาเหตุภายในในทฤษฎีอุปสงค์ เป็นต้น ความไม่สมบูรณ์ของทฤษฎีจึงยิ่งเห็นเด่นชัดขึ้น

ดังนั้น สังคมศาสตร์แต่ละสาขาจึงขึ้นอยู่กับการค้นพบในสาขาอื่น ยกตัวอย่าง เช่น สมมติเราตั้งเงื่อนไขว่าถ้าสิ่งอื่น ๆ ไม่เปลี่ยน กำแพงภาษีจะทำให้ราคาสินค้าอย่างหนึ่งสูงขึ้น เราเห็นความไม่สมบูรณ์ของทฤษฎีนี้ได้ 2 ประการคือ ประการแรก กำแพงภาษีเป็นตัวแปรภายนอกที่ทฤษฎีไม่อธิบาย แต่อธิบายเฉพาะตัวแปรภายในคือ ราคา ประการที่สอง ข้อความว่า "ถ้าสิ่งอื่น ๆ ไม่เปลี่ยน" นั้นคือนักเศรษฐศาสตร์สมมติว่าสิ่งอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลต่อราคาไม่มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงที่ตั้งกำแพงภาษี ดังนั้น ความเปลี่ยนแปลงส่วนใหญ่ใน "สิ่งอื่น ๆ" นี้จึงขาดการพิจารณาจากทฤษฎีไม่ได้ ทฤษฎีจึงไม่สมบูรณ์ ความสมบูรณ์ในความหมายของการ

ที่ค่าในทฤษฎีขึ้นต่อกันและกันจึงทำได้ต่อ เมื่อมีสังคมศาสตร์ที่ครอบคลุมทุก ๆ ด้านของ
พฤติกรรมมนุษย์

บรอด เบค เห็นว่าสังคมศาสตร์พยายามชด เชยการขาดลักษณะบิดและความ
สมบูรณ์นี้ด้วยความรู้แบบสถิติ แต่ความรู้แบบสถิติก็ไม่สมบูรณ์ในตัวมันเอง เพราะ
สถิติ เป็นการ เลือกศึกษาตัวแปรที่สุ่มมา ทว่าข้อดีของความรู้แบบสถิติคืออย่างน้อย
เราก็มีความรู้ที่เข้าใจได้บ้างและการทำนายก็ยังพอเป็นไปได้⁶

แนวความคิดของบรอด เบคที่น่าจะเป็นแนวความคิดโดยทั่วไปของนักวิทยาศาสตร์
และนักสังคมศาสตร์ซึ่งยืนยันความ เทนือกว่าในทางระเบียบวิธีของวิทยาศาสตร์ และ
เป็นข้ออ้าง เหตุผลที่ต้องการให้สังคมศาสตร์หันมาพัฒนาระเบียบวิธีของตนให้สอดคล้อง
กับบรรทัดฐานของวิทยาศาสตร์ ผลที่ตามมาส่วนหนึ่งคือการ เน้นที่ความน่าจะเป็นของ
สังคมศาสตร์โดยละเลยว่าสังคมศาสตร์ที่มีอยู่จริง ๆ นั้นเป็นอย่างไร และกำหนดให้
บรรทัดฐานแบบวิทยาศาสตร์เป็นเงื่อนไขตายตัวที่ปฏิเสธไม่ได้โดยละเลยแนวทางอื่นที่พัฒนา
ขึ้นมาได้จากสังคมศาสตร์ที่เป็นอยู่จริง ๆ ข้ออ้างสงสัยก็คือถ้าหากสังคมศาสตร์เท่าที่มีอยู่ในขณะ
นี้สามารถช่วยให้เราเข้าใจชีวิตทางสังคมได้คืออยู่แล้ว ก็ไม่มีเหตุผลว่าทำไมเราจะต้อง
นำเอาระเบียบวิธีแบบวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ในทางสังคมศาสตร์ การอ้างวาระเบียบวิธี
ของวิทยาศาสตร์เหนือกว่าเพราะความสำเร็จของสาขาฟิสิกส์นั้น ไม่ใช่สิ่งที่ประกั้นได้
ว่าความสำเร็จของวิธีการในศาสตร์สาขาหนึ่งจะสามารถนำมาใช้ได้ดีในศาสตร์สาขาอื่น
เนื่องจากแม้แต่ในวิทยาศาสตร์เองนั้นก็ใช้ว่าสาขาอื่นที่มีใช้สาขาฟิสิกส์สามารถนำระเบียบวิธี
ของฟิสิกส์ไปใช้ได้จนประสบความสำเร็จ แนวความคิดดังกล่าวข้างต้นนี้วางพื้นฐานอยู่บน

⁶ May Brodbeck, "Methodological Individualism : Definition and Reduction," in Readings in the Philosophy of the Social Sciences, pp. 288-294.

ความ เชื่อว่าความแตกต่างของเนื้อหาไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างในแง่ของวิธีการ
แสวงหาความรู้ โดยเสนอว่าไม่ว่าศาสตร์ไหนจะมีเนื้อหา เช่นไรก็สามารถใช้
ระเบียบวิธีแบบวิทยาศาสตร์ได้ทั้งสิ้น สมมติฐานความ เชื่อนี้ เป็นสิ่งที่ถกเถียงกัน
ได้อีกในทางปรัชญาในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างภววิทยากับทฤษฎีความรู้

นอกจากนี้ถ้าเรายอมรับทัศนะเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ของพอล ฟายเออราเบนด์
แล้ว เราจะพบว่าระเบียบวิธีในทางวิทยาศาสตร์นั้นไม่มีความแน่ชัดตายตัว แต่ค่อนข้าง
เลอะเทอะสับสนพอสมควร อีกทั้งเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดการพัฒนาขึ้นในวงการวิทยาศาสตร์
ทุกครั้งนั้นมิได้เกิดมาจากการปฏิบัติตามระเบียบวิธีที่วางไว้ ทว่าเกิดมาจากการแหวก
ออกไปนอกกรอบที่วางไว้ต่างหาก กล่าวอีกนัยหนึ่งคือการพัฒนาทฤษฎีในทางวิทยาศาสตร์
นั้นไม่ใช่การแทนที่ทฤษฎีเดิมด้วยทฤษฎีใหม่ที่ดีกว่า แต่วงการวิทยาศาสตร์ยอมรับทฤษฎี
ใหม่ ๆ ด้วยเหตุผลของสมัยนิยมมากกว่าอย่างอื่น⁷

เมื่อได้พิจารณาประเด็น เรื่องการลดทอนภายใต้บริบทที่มันถือกำเนิดขึ้นมา
คือสมมติฐาน เรื่องเอกภาพของศาสตร์ทั้งปวงแล้ว จะเห็นได้ว่าแนวความคิดเรื่อง
เอกภาพของศาสตร์ทั้งปวงยัง เป็นประเด็นที่ได้เถียงกันได้อีกมากและยังไม่มีคำตอบ
ที่ชัดเจนในเรื่องนี้ ดังนั้นการที่นักปรัชญาทั้งฝ่ายที่สนับสนุนลัทธิปัจเจกชนนิยมเชิง-
ระเบียบวิธีหรือฝ่ายที่คัดค้านวิพากษ์วิจารณ์ต่างทำราวกับว่าปัญหาระหว่างลัทธิ
ปัจเจกชนนิยมกับลัทธิองค์รวม เป็นเรื่องของการลดทอน จึงเป็นความเข้าใจที่
ผิดพลาด และทำให้ปัญหาระหว่างสองลัทธินี้มีประเด็นที่ค้ำเค้นกันไป ความจริง
แล้วความแตกต่างที่สำคัญกว่านั้นระหว่างสองลัทธินี้อยู่ที่สมมติฐานใน เรื่องอื่นซึ่งไม่
เกี่ยวกับการลดทอนเลย⁸ ดังจะได้กล่าวถึงในบทความต่อไป

⁷ พอล ฟายเออราเบนด์, วิทยาศาสตร์ในสังคมเสรี, แปลโดย วีระ สมบูรณ์
(กรุงเทพมหานคร:โครงการจัดพิมพ์คปฟ, 2532), หน้า 59-65.

⁸ Susan James, The Content of Social Explanation, p. 16.